הטרדה מינית במקום העבודה:
שיעוריה, מאפייניה ותפישות מגדריות ביחס אליה

אביגיל מור

תקציר

תופעת ההטרדה המינית של נשים במקום העבודה בישראל זכתה בעת האחרונה לחשיפה תקשורתית מרובה, אך עד היום לא נאמדו שיעוריה באופן אמפירי. יתר על כן, רק מחקר מצומצם ביותר בחן את מאפייני המוטרדות ותגובותיהן להטרדה, כמו גם את התפישות הרווחות ביחס לתופעה והקשרן המגדרי. במחקר הנוכחי מבוצעת הערכה ראשונית של ממדי התופעה ומאפייניה. כמו כן, מבקש המחקר לברר אם יש משתנים המנבאים את הסיכוי להיפגע מהטרדה מינית. ספציפית, המחקר הנוכחי בודק את יכולת הניבוי של משתני הגיל, המצב המשפחתי ומידת האסרטיביות של נמענות ההטרדה. ממצאיו מתעדים שכיחות גבוהה של אירועי הטרדה מינית במקום העבודה, ומגלים כי נשים רווקות וצעירות נמצאות בסיכון מוגבר להיפגע מאלימות זו בהשוואה לנשים נשואות ומבוגרות יותר. עוד מעלים הממצאים כי רוב הנשים נמנעות מהגשת תלונה, אך, עם זאת, אינן מבליגות אלא נוקטות באסטרטגיות שונות לעצירת ההטרדה. בנוגע לתפישות הרווחות ביחס לתופעת ההטרדה המינית גילה המחקר פער מגדרי נרחב בהגדרת ההטרדה המינית, כשנשים מגדירות יותר אופני התנהגות כהטרדה מינית מאשר גברים, מגלות סלחנות פחותה כלפי התופעה ונוטות פחות לשחרר את המטריד מאחריות למעשיו מאשר הגברים.

מילות מפתח: *הטרדה מינית, שכיחות, תגובות, תפיסות, הבדלים בין המינים.*

פתח דבר

תופעת ההטרדה המינית בישראל זוכה בעת האחרונה לתשומת לב ציבורית ומחקרית גדלה והולכת (גלזרמן, ממן ורבינרסון, 2008; מור, 2009; קמיר, 2009; Moor, 2010; Tabak, 2005). אף שבתרבויות שונות יש הגדרות משפטיות ומחקריות נבדלות לתופעת ההטרדה המינית, המשותף לכולן ברמה המהותית הוא הגדרת התופעה כהתייחסות מינית בלתי רצויה, המופנית כלפי אישה ללא הסכמתה. כשמדובר בהטרדה מינית במקום העבודה, ניתן

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

להגדירה כהתייחסות מינית בלתי רצויה בסביבה של יחסי כוח בלתי שווים (מקינון, 2005; קמיר, 2009; Fitzgerald & Ormerod, 1993). מחקרים שנערכו בארצות מערביות שונות, בעיקר בצפון אמריקה, מעידים על שכיחות גבוהה של התופעה, כמו גם על השלכות קשות ורבות שלה (Avina & O'Donohue, 2002; Barak, 1997; Dansky & Kilpatrick, 1997; Fitzgerald, 1993; Lonsway, Cortina, & Magley, 2008; O'Hare & O'Donohue, 1998; Wright & Fitzgerald, 2007) זאת למרות השונות בנתונים הספציפיים, הנגזרת מאיכויותיהן הבלתי אחידות של שיטות המחקר הנוהגות.

אף כי שני המינים עלולים לחוות הטרדה מינית, המחקר בתחום מראה כי נשים הן הרוב המכריע של נפגעי עבירה זו (Gruber, 1997). יתר על כן, יש עדויות לכך שנשים מתמודדות עם השלכות קשות יותר של חשיפה להטרדה מינית, כדוגמת פיטורין או התפטרות ממקום העבודה שבו התבצעה ההטרדה (Dansky & Kilpatrick, 1997). נתונים מארצות הברית, לדוגמה, מראים כי בין 40% ל-75% מהנשים חוות הטרדה מינית במקום העבודה (Gruber, 1990; Gruber, 1997), תלוי בסוג המקרים שנבדקו ובנסיבותיהם. רוב ההטרדות המיניות מבוצעות על ידי גברים ומופנות כלפי נשים (Baguh, 1997). לכן, המחקר הנוכחי מתמקד בהטרדה מינית של נשים, מתוך הכרה בכך שמדובר בתופעה חברתית נפוצה ביותר המהווה אפליה נגד נשים והמשקפת, ובה בעת גם מנציחה, את פערי הכוחות בין המינים.

גם במדינת ישראל התגבשה בשנים האחרונות מודעות ציבורית לתופעת ההטרדה המינית, להיקפה ולחומרת פגיעתה בנשים בכל מגזרי החיים: אישיים, חברתיים וציבוריים. בהתאם לכך, נחקק בשנת 1998 החוק למניעת הטרדה מינית, המבוסס על תפישת ההטרדה המינית כפגיעה בכבוד האדם ככלל, בכבוד האישה בפרט ובסיכוייהן של נשים לזכות בשוויון (קמיר 2002, 2009). יצוין כי החוק, כמו כל חוקי מדינת ישראל, כתוב בלשון זכר, למרות הכרתו בכך שרוב נפגעי ההטרדה המינית הן נשים. מתוך אותה הכרת מציאות מנוסח הדיון שלהלן בלשון נקבה, אך מתייחס במידה שווה לשני המינים.

בדברי ההסבר לחוק נאמר כי הטרדה מינית היא תופעה חברתית נפוצה הפוגעת באנשים רבים ובמיוחד בנשים. מודגשת העובדה כי הטרדה מעין זו הופכת את המוטרדת לאובייקט מיני לשימושו של המטריד, ובכך משפילה ומבזה את אנושיותה. עוד נאמר כי הטרדה מינית מהווה פלישה לפרטיותה של המוטרדת ושוללת את האוטונומיה והשליטה שלה בגופה ובמיניותה. היא גם מקשה על המוטרדות להשתלב כחברות שוות בעולם העבודה, ובכך פוגעת בשוויונן. מעבר להגנה מפני הטרדה מינית, החוק נועד גם להגביר את מודעות הציבור לתופעה ולקדם שיח ציבורי ובין-מגדרי בנושא (קמיר, 2009).

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

החוק למניעת הטרדה מינית מגדיר חמישה סוגי התנהגות כהטרדה מינית, כשהמשותף לכולם הוא חד-צדדיותם של המעשים ואי-הסכמתה של הנמענת להם. ההתנהגויות הללו כוללות:

א. סחיטה מינית באיומים

ב. מעשים מגונים הנעשים לשם גירוי, סיפוק מיני או ביזוי מיניים, ללא הסכמת הזולת.

ג. הצעות חוזרות בעלות אופי מיני המופנות לאדם שהראה באופן סביר כי אינו מעוניין בהן.

ד. התייחסויות חוזרות המתמקדות במיניותו של האדם, כאשר אותו אדם הראה למטריד באופן סביר כי אינו מעוניין בהן.

ה. התייחסות משפילה או מבזה למינו או למיניותו של אדם, לרבות לנטייתו המינית (קמיר, 2009).

בנוסף לקטגוריות אלה מנגן החוק על מי שנמצאים במצבי תלות באדם אחר או שהם חלשים ממנו. הכוונה היא למקרים שבהם המוטרדת או המוטרד הם קטינים, חסרי ישע, מטופלים או עובדים, בעוד המטריד הוא בעל סמכות המנצל את סמכותו לרעה. פניות מיניות בהקשר שכזה ייחשבו להטרדה מינית גם בלי שהמוטרדת הבהירה למטריד שאינה מעוניינת בהן (קמיר, 2009). התוספות הללו לחוק מעידות על הבנת המחוקקים שפערי כוחות בין מטריד למוטרדת יכולים למנוע ממנה להביע התנגדות לפניותיו בגלל תלותה הכלכלית בו ויכולתו הממשית לפגוע בה.

בתוספת זו יש גם אמירה כי אף שהחוק נועד להגן על נשים מפני הטרדה מינית בכל הקשר, חשיבותו הגדולה ביותר היא הגנה על אלה השבויות במקום עבודה שבו בעלי המרות עלולים לנצל לרעה את פערי הכוחות האינהרנטיים, כמו גם את הקושי הרב של הנמענות להתפטר בגלל תלותן בו למחייתן. ואכן, דברי ההסבר לחוק מדגישים את העובדה שהטרדה מינית במקום העבודה אינה רק שכיחה ביותר, אלא שפגיעתה במוטרדת חריפה במיוחד בשל האיום על פרנסתה. הבנה זו עומדת גם בבסיס ההחלטה למקד מחקר זה בהטרדה מינית במקום העבודה ובהקשר של יחסי כוח בלתי שווים. שכן - אף שהטרדה מינית היא חוויה קשה באשר היא, הקושי להיחלץ ממקום עבודה שבו היא מתרחשת הופך הטרדה מינית כזו לחמורה במיוחד.

החוק למניעת הטרדה מינית כולל גם איסור מפורש על התנכלות על רקע דיווח על הטרדה מינית. גם מרכיב זה של החוק בנוי על ההבנה כי בסביבה של פערי כוחות ותלות קל לבעל המרות לסכל תלונות נגדו באמצעות התנכלות למתלוננת, אם החוק לא יאסור זאת מפורשות.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

לכן נקבע בחוק כי פגיעה במוטרדת שהתלוננה היא עבירה פלילית שניתן להתלונן עליה במשטרה ולתבוע בבית משפט אזרחי פיצוי על הנזק שנגרם (קמיר, 2009).

ועם כל זאת, למרות ההגנה בחוק על נפגעות ההטרדה המינית, אחוז המתלוננות על כך בטל בשישים. מהמחקר הקיים בנושא, הנעשה ברובו מארצות הברית, עולה כי רוב המוטרדות מעדיפות שלא לדווח על הטרדה מינית, מתוך חשש שלא יאמינו להן או יתנכלו להן (Balogh, Canel, Kite, Pickel, & Schroder, 2003). אחרות משהות את תלונתן לתקופה העשויה להימשך כמה חודשים עד כמה שנים. החששות הגורמים לכך מרובים: שיפקפקו בתלונתן, שיעדיפו את גרסת בעל הסמכות על זו שלהן, שיעבירו אותן מתפקידן והן יאבדו את מקום עבודתן או יוקעו על ידי המערכת, וכיוצא באלה. פחד זה משתק את הנשים ומונע הגשת תלונה. בנוסף, נשים לומדות מניסיונן של אחרות שהתהליך שאותו יצטרכו לעבור במקרה של הגשת תלונה יהיה קשה במיוחד, לעיתים אף משפיל. המחשבה שזו עלולה להיות גם מנת חלקן מונעת ממוטרדות רבות להכניס את עצמן לנסיבות אלו. גם הצורך שיתעורר עם הדיווח, לחזור ולתאר את האירועים המטרידים בפירוט מרבי, מהווה חסם נוסף בפני הגשת תלונה (Balogh et al, 2003).

כך נאלצות רוב המוטרדות להתמודד בגפן עם ההטרדה המתמשכת, והתוצאה היא השפעה שלילית מצטברת על מצבן הנפשי ומצוקה רגשית חמורה (O'Hare & O'Donohue, 1998). מחקרים מראים כי נפגעות רבות סובלות מתסמינים הדומים במהותם לתגובה פוסט-טראומטית, ביניהם חוסר ישע, מתח ולחץ, עצבנות וחוסר מנוחה, חרדה, דיכאון, קשיים בריכוז, התפרצויות של בכי בלתי נשלט ועוד (Dansky & Kilpatrick, 1997; Firestone & Harris, 1994; Gruber & Bjorn, 1986). הן גם חוות את ההטרדה כהשפלה וכניצול, המובילים לתחושה של חוסר אונים מול כוחו ומעמדו של בעל המרות, להרגשה של אובדן שליטה ונישול מכוח, לפגיעה בביטחון העצמי ובתחושת היכולות האישיות ולבדידות. לתופעת ההטרדה המינית נוספות כמובן גם השלכות כלכליות קשות. במקרים רבים נפגעים תנאי העבודה של הנשים המוטרדות, הנאלצות לעיתים אף לעזוב את מקום עבודתן.

הטרדה מינית במקום העבודה היא, אם כך, תופעה קשה ונפוצה הממשיכה להתקיים בשיעורים גבוהים בארגונים ומקומות עבודה רבים ברחבי העולם, למרות המודעות הגוברת לחומרתה והשלכותיה (Avina & O'Donohue, 2002; Barak, 1997; Dansky & Kilpatrick, 1997; Fitzgerald, 1993; Lonsway, Cortina, & Magley, 2008; Wright & Fitzgerald, 2007).

האם כזהו המצב גם בישראל? למעשה אין נתונים מדויקים העונים על שאלה זו, ועל כן

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

יש צורך לאמוד את שיעורי התופעה באופן אמפירי. המחקר הראשון המוצג במאמר זה מבקש לבדוק שיעורים אלה, כמו גם לברר אם קיימים משתנים המנבאים את הסבירות להיפגע מהטרדה מינית בארץ.

ספציפית, המחקר הנוכחי בודק את יכולת הניבוי של משתני הגיל, המצב המשפחתי ומידת האסרטיביות של נמענות ההטרדה. מסיבות תיאורטיות ואמפיריות כאחת ניתן לצפות שאישה צעירה ולא נשואה תימצא בסיכון יתר להטרדה מינית, בגלל תלותה המוחלטת במקום עבודתה ובהכנסתה, המקלה על בעל המרות לנצל לרעה את מצבה. גם נשים גרושות ונשים אחרות שהן מפרנסות יחידות צפויות להימצא במצב דומה. מחקרים שנערכו בארצות אחרות אכן תיעדו קשר הופכי בין גיל לפגיעה מהטרדה מינית (Foulis & McCabe, 1997) ובין רווקות לחשיפה להטרדה מינית (Gutek, 1985). מחקר זה מבקש לברר קיומן של מגמות מקומיות מקבילות.

משתנה האסרטיביות נבחר כדי לבחון טענות רווחות בדבר היותה של ההטרדה המינית נחלתן של נשים חלשות, שאינן מסוגלות לעמוד על שלהן ולכן הן נושאות, לכאורה, באחריות להטרדתן. מאידך גיסא, הטענה הנגדית, אותה בוחן מחקר זה, גורסת כי ההטרדה המינית אינה נגזרת מחולשתה של מושא ההטרדה, אלא, להיפך, מתבצעת על מנת להחלישה ולנשלה מכוח בהקשר של היררכיה מגדרית (מקינון, 2005; Berdahl, 2007). על פי טענה זו, אחת ממטרות ההטרדה המינית העיקריות היא הגדלה מקסימאלית של מעמדו של המעסיק מול העובדת, והעצמת מעמדו על ידי הקטנתה (Tinsley & Stockdale, 1993). מכאן נובעת השערת המחקר, שלא יהיה כל קשר בין מידת האסרטיביות של האישה לבין סיכוייה להיפגע מהטרדה מינית. השערה זו עולה בקנה אחד עם ממצאיו של מחקר קודם (מור, 2009), ששלל כל קשר בין בטחון עצמי של האישה למידת החשיפה שלה להטרדה מינית.

המחקר בודק גם אם הממצאים העקביים, המראים כי נשים ממעטות להתלונן על הטרדה מינית בכל מקום שבו נבדקה הסוגיה, תקפים אף בישראל. ההשערה היא כי אכן זה המצב גם במקומותינו, ושאכן יתברר כי רק אחוז מזערי מהנשים המוטרדות מתלוננות. עם זאת, למרות הציפייה שרק נשים מעטות ינקטו בצעדים משפטיים, אין זה אומר שתגובתן פסיבית, ומחקר זה מבקש לבדוק מה הן דרכי התגובה השכיחות שלהן. למעשה, מהספרות עולה כי בניגוד להנחה הרווחת, לפיה נשים המוטרדות מינית מגיבות באופן פסיבי ומאפשרות בכך את המשך ההטרדה ואף אחראיות לה, במציאות נוקטות מוטרדות בשלל אסטרטגיות, ביניהן בקשה ישירה או מרומזת מבעל הסמכות המטריד שיחדל ממעשיו, התחמקות ממגע עם המעסיק המטריד ואפילו היעדרויות חוזרות ממקום העבודה (Knapp, Faley, Ekeberg, & Dubois, 1997; Wasti & Cortina, 2002). המחקר הנוכחי מבקש לבדוק את מידת

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

השימוש באמצעים אלה בקרב משתתפות שהוטרדו מינית, מתוך הנחה שגם במדגם זה יימצאו אסטרטגיות כאלה.

ממצא עקבי נוסף העולה ממחקרים רבים שנערכו במדינות אחרות נוגע לפער מגדרי בתפישת ההטרדה המינית. ממחקרים מגוונים עולה שלמרות שגברים ונשים רואים בהטרדה מינית במקום העבודה מעשה פסול באופן עקרוני, הם חלוקים בדעתם ביחס *לסוגי ההתנהגויות* המהווים הטרדה מינית (Baird, Bensko, Bell & Woody, 1995; Foulis & McCabe, 1997; Katz, 1996; Mazar & Percival, 1989; McCabe & Hardman, 2005; Reilly, Lott & Gallogly, 1986; Russell, 2004; Wiener, Hurt, Russell, Mennen & Gasper,1997). למעשה, מחקר אחר מחקר בסוגיה זו מעלים פערים מגדריים גדולים, כשנשים נוטות יותר מגברים להגדיר התנהגויות רבות יותר כמטרידות ואף לדרגן ביתר חומרה. יתרה מכך, אפילו כשנבחנים משתנים מתווכים בקשר שבין מגדר לתפישת ההגדרה המינית, כגון תפישות מגדריות, מאפייני אישיות ממוגדרים, נסיבות האירועים המתוארים וכדומה, מתברר כי מגדר ממשיך לחזות שונות בהגדרת ההטרדה המינית מעל ומעבר ליתר המשתנים כולם (O'Connor, Gutek, Stockdale, Geer & Melancon, 2004).

מחקר-על (מה שקרוי מֶטא-מחקר) שסיכם את ממצאיהם של 62 מחקרים שנערכו בנושא זה בארה"ב (Rotundo, Nguyen & Sackett, 2001) משרטט תמונת מצב כוללת המראה כי נשים כקבוצה נוטות יותר מגברים לתפוס התנהגויות רבות יותר כמכוננות הטרדה מינית. הפערים הללו גדולים במיוחד ככל שההטרדה המינית פחות בוטה, כשההבדלים ניכרים במיוחד ביחס למה שמכונה שם "הסביבה העוינת", המתייחסת לפניות מיניות בלתי רצויות שאינן כוללות התנהגויות קיצוניות מסוג סחיטה, שוחד, איומים או מעשים מגונים. הטרדה מינית מסוג "זה תמורת זה", הכוללת את המעשים היותר בוטים, נתפשת ברוב המחקרים באופן שווה יותר על ידי שני המינים, הרואים בה הפרה ברורה יותר של זכויות הנמענת. גם הבדל זה בין התפישה המגדרית כפונקציה של קטגוריית ההטרדה הוכח כמשמעותי מבחינה סטטיסטית.

עוד נמצא כי המינים נבדלים באופן שבו הם תופשים את הקשר בין התנהגות המוטרדת להתרחשות ההטרדה: גברים נוטים הרבה יותר מנשים לנקות את המטריד מאחריות, כשניתן להטיל את האשם על התנהגות המוטרדת (De Judicibus & McCabe, 2001). נשים וגברים גם חלוקים ביחסם לסנקציות שיש להטיל על המטרידים: גם כאן הנשים מחמירות יותר מהגברים ומצדיקות הטלת סנקציות קשות יותר (Baguh, 1997). מנקודת מבטן של הנשים, אי-יישום הסנקציות נתפש כהתעלמות מהבעיה וכהפקרת המוטרדת להתמודד עם המטריד לבדה. המחקר הנוכחי מבקש לבדוק האם החברה הישראלית מתאפיינת בהבדלים

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

מגדריים דומים לאלה שהתגלו במחקרים האחרים, כשההנחה היא שההבדלים הרווחים בין נשים לגברים ביחס לתפישת ההטרדה המינית והנושא באחריות לה יתגלו בכיוונים דומים גם כאן.

כדי לבדוק את שאלות המחקר השונות נערכו שני מחקרים נפרדים. במחקר הראשון, שבו השתתפו נשים בלבד, נבחנו שיערי ההטרדה המינית בעבודה ומאפייניה. במחקר השני נבדקו ההבדלים בעמדות שני המינים ביחס להטרדה המינית במקום העבודה.

מחקר 1 - שיעורי ההטרדה המינית במקום העבודה ומאפייניה

השיטה

מדגם

המדגם כלל 461 נשים גילאיות 18-65. הגיל הממוצע של המשתתפות הוא 34. רובן המכריע (כ-87%) יהודיות, 7.5% מוסלמיות, 4.1% נוצריות ו-2.1% דרוזיות. רמת ההשכלה של המשתתפות נעה בין 10-20 שנות השכלה, כשהממוצע הוא 14 שנות לימוד. רובן (65%) עובדות כשכירות, והיתר הן סטודנטיות העובדות בעבודות לא-קבועות. מתוך כלל הנשים, 61.3% מחזיקות בעמדה זוטרה במקום עבודתן, 15.5% הן מנהלות זוטרות, 4.1% מנהלות בכירות והיתר לא מסרו את דרגתן. בערך מחצית מהנבדקות היו נשואות וחציין השני רווקות. רוב הנשים הנשואות היו מעל לגיל 30 ורוב הרווקות מתחת לגיל זה.

מאחר שהמחקר התמקד בהטרדה מינית בידי בעל סמכות, נבדק טיב היחסים בין המשתתפות למעסיקיהן. רוב המוטרדות הגדירו את קשריהן עם המטרידים כיחסי עבודה קורקטיים (57.6% מהמקרים). ההגדרות האחרות היו: יחסי עבודה קרובים (10.8%), יחסי עבודה קרובים מאד (3.6%), יחסי עבודה מרוחקים (24.5%).

מהלך המחקר

המשתתפות גויסו מכמה מוסדות לימוד אקדמיים באזור הצפון, וכן באמצעות חלוקה אקראית של שאלונים במגוון מקומות עבודה בצפון ומרכז הארץ, במגזר הפרטי והציבורי כאחד. עוזרות המחקר באו למקומות השונים וגייסו מתנדבות למחקר העוסק בעניינים חברתיים וביחסים בין-אישיים. אלה שהביעו נכונות להשתתף במחקר התבקשו למלא שאלון בדיווח עצמי ולהחזירו עם מילויו. נאמר להן כי השאלות מתייחסות לתפישותיהן האישיות בלבד והובטחה להן אנונימיות מוחלטת. הנחקרות קיבלו הוראות מיליוליות לגבי אופן מילוי השאלונים ונאמר להן שהן יכולות להפסיק את השתתפותן במחקר בכל שלב שירצו. רק אחוזים בודדים מכלל הנחקרות שהחלו במילוי השאלון פרשו לפני השלמתו.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

כלי המחקר

כלי המחקר הוא שאלון בדיווח עצמי הכולל שאלות על משתנים דמוגראפיים, חשיפה להטרדה מינית, אופן התגובה להטרדה ורמת אסרטיביות. השאלות הדמוגרפיות התייחסו למאפיינים העשויים למלא תפקיד מתווך בסיכוי להיחשף להטרדה מינית, וביניהם גיל, מצב משפחתי, רמת השכלה וכדומה.

חשיפה להטרדה מינית

כדי לאמוד את שיעורי החשיפה להטרדה מינית נעשה שימוש בשאלון לדיווח עצמי על אודות חשיפה להטרדה מינית, sexual experiences questionnaire - SEQ, של פיצג'ראלד ואחרים (Fitzgerald, Shullman, Bailey, Richards, Swecker, Gold, Ormerod, &) שהותאם להגדרות החוק הישראלי (Weitzman, 1988; Fitzgerald, Gelfand, & Drasgow, 1995). השאלון נועד לבדוק את התדירות שבה נחשפו המשתתפות להטרדה מינית בידי בעלי סמכות. כנהוג במחקרים מסוג זה, השאלון מתאר סוגי התנהגות שונים המכונים הטרדה מינית, ועל הנבדקות לציין אם נחשפו להתנהגויות אלה מצד בעל סמכות במהלך 24 החדשים האחרונים, כולל מספר הפעמים שהדבר אירע. הקטגוריות ההתנהגותיות השונות שתוארו בהיגדים הן: הערות מיניות בלתי רצויות, מגע מיני בלתי רצוי, ניסיונות ליצור קשר אינטימי בלתי רצוי, מעשים מגונים וסחיטת טובות הנאה מיניות. מאחר שנשים רבות החוות התנהגויות מעין אלה אינן מעיזות לכנותן הטרדה מינית, תיאור התנהגותי שכזה שאינו מסתמך על הגדרות עצמיות סובייקטיביות מאפשר אומדן מדויק יותר של התופעה מאשר מחקרים השואלים נשים אם הוטרדו מינית. התשובות האפשריות הוצגו בסולם מ-1 (לא נחשפה להטרדה כלל) ועד 5 (מעל 5 פעמים). שאלון ה-SEQ נמצא בשימוש מחקרי רב ונחשב למדד הטוב ביותר הקיים היום בספרות המחקרית למדידת חשיפה להטרדה מינית. הוא בעל מאפיינים פסיכומטריים מעולים ומהימנותו נעה בין 0.86-0.92 (Fitzgerald et al.,1995).

כמו כן כלל השאלון סדרה של שאלות שהתייחסו לאופן התגובה של המוטרדת. ההיגדים כללו התייחסויות להגשת תלונה, היעדרות מהעבודה, בקשה מהמטריד להפסיק, וכדומה. המשתתפות התבקשו לציין עד כמה הן הגיבו באופנים המתוארים, בסולם של 1 עד 3 (1= לגמרי לא, 2= במידה מסוימת, 3= במידה רבה).

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

אסרטיביות

נעשה שימוש בשאלון שהתבסס על מספר כלים למדידת אסרטיביות (Chaivavei & Morash, 2009; Morokoff et al., 1997). ארבעה עשר ההיגדים הכלולים בו מתארים תגובות התנהגותיות למצבים בהם נדרשת אסרטיביות, כגון עמידה על שלך מול התנגדות לדעתך, בקשה להעלאה בשכר, הימנעות מעימותים וכיוצא בזה. לדוגמה: "קל לי להביע אי הסכמה עם בעל סמכות" או "רוב האנשים מצליחים לעמוד על שלהם יותר ממני". הנבדקות התבקשו לציין את המידה שבה הן נוהגות באסרטיביות במצבים המתוארים, בסולם מ-1 (לגמרי לא) ועד ל-5 (במידה רבה מאד).

תוצאות

שיעורי החשיפה להטרדה מינית במקום העבודה

ניתוחי התפלגות של סוגי ההטרדה המינית מתעדים את השיעורים שבהם משתתפות המדגם נחשפו אליהם. התוצאות מופיעות בלוח 1, ומעידות כי אחוז לא מבוטל ממשתתפות המחקר חווה סוג כלשהו של הטרדה מינית. הסוג הנפוץ ביותר הוא הערות מיניות בלתי רצויות, המופנות יותר מכל לרווקות (69.4% מהן). בפילוח פנימי של קבוצה זו, הנתון מאמיר אף ל-78.9% לרווקות הצעירות ביותר. התוצאות של ניתוחי שונות חד-כיווניים, שבוצעו כדי להשוות את שכיחות החשיפה לסוגי ההטרדה המינית השונים בקרב קבוצות הנשים הרווקות לעומת הנשואות והגרושות, היו מובהקות בארבע מתוך חמש קטגוריות ההטרדה המינית. מבחני טקי להשוואות מרובות הראו כי נשים רווקות נחשפו יותר משתי הקבוצות האחרות להערות ולנגיעות מיניות בלתי רצויות. קבוצת הנשים הגרושות נאלצה להתמודד עם הפעלת לחץ ליחסים אינטימיים ולמעשים מגונים בשכיחות גבוהה הרבה יותר מנשים בשתי הקבוצות האחרות.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

לוח 1: שיעורי החשיפה להטרדה מינית על פי סוג ומצב משפחתי

סוג ההטרדה המינית	שיעור הנפגעות			F
	רווקות	נשואות	גרושות	
הערות מיניות בלתי רצויות	69.4%	52.9%	60%	3.92***
נגיעות בלתי רצויות בחלקי גוף אינטימיים	30.6%	11.7%	10%	2.26*
הצעות חוזרות ליחסים אינטימיים חרף סירובה	31.2%	28.4 %	40%	2.56*
התחככות בלתי רצויה בגופה	2%	3.4%	20%	7.83***
סחיטת טובות הנאה מיניות	4%	3.6%	3.9%	

p<0.05, **p<0.01, ***p<0.00 *

תגובות המוטרדות

לוח 2 מציג את ממצאי ניתוחי השונות שנערכו כדי להשוות בין התגובות השונות להטרדה על פי מצב משפחתי. כפי שניתן לראות, יש הבדל מובהק בין נשים נשואות לרווקות בנכונות לומר למטריד באופן ישיר כי אינן מעוניינות בפניותיו, לבקש ממנו להפסיק את ההטרדה ולהגיש תלונה על הטרדה מינית, כשהרווקות מוכנות להסתכן בכך יותר מהנשואות. יחד עם זאת, ניתן לראות כי רוב הנשים מכל הקטגוריות המשפחתיות השונות נמנעות מתגובה ישירה להטרדה, ואחוז אפסי מקרב הרווקות בלבד מסתכן בהגשת תלונה. התגובה השכיחה ביותר היא התחמקות ממגע עם המטריד או בקשה מרומזת ממנו לחדול ממעשיו.

לוח 2: הגשת תלונה ואסטרטגיות אחרות

סוג התגובה	שיעור הנפגעות			F
	רווקות	נשואות	גרושות	
הבעת חוסר הסכמה	25%	20.7%	40%	5.35***
בקשה מהמטריד שיפסיק	26%	13.8%	0	5.92***
בקשה מרומזת שיפסיק	39.2%	27.6%	20%	10.78***
התחמקות ממגע	38.2%	27.2%	20%	10.67**
הגשת תלונה	1.5%	0	0	6.88***

p<0.05 **p<0.01, ***p<0.00 *,

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

מאפייני המוטרדות - משתנים מתווכים

קיומם של מאפיינים המגבירים או מקטינים את הסיכוי להיות מוטרדת מינית נבדק באמצעות ניתוח שונות חד-כיווני, מתאם פירסון ורגרסיה מרובה ביחס למשתני הגיל, מצב משפחתי, השכלה ואסרטיביות. כדי לבדוק את השפעת המצב המשפחתי על החשיפה להטרדה נערך ניתוח שונות חד-כיווני. התוצאות מופיעות בלוח 1 ומורות על הבדל משמעותי בין נשואות, גרושות ורווקות, כשהאחרונות נמצאות בסיכון מוגבר להיות מוטרדות מינית.

בלוח 3 מוצגות התוצאות של ניתוחי מתאם פירסון בין כל המשתנים לבין עצמם. כדי לבדוק את השפעת הגיל על הסבירות להיפגע מהטרדה מינית נערך ניתוח מתאם פירסון בין גיל להטרדה מינית ונמצא קשר הופכי מובהק. מתברר שכבר שיורד גיל האישה כך גוברים סיכוייה להיות מוטרדת מינית, ולהיפך. ניתן לראות שבנוסף לגיל האישה, גם מצב משפחתי נמצא כמנבא מהימן לסיכויי החשיפה להטרדה מינית, כפי שעלה גם מניתוח השונות. בנוסף לכך, נמצא קשר מובהק בין שני המשתנים הללו - גיל ומצב משפחתי - כשנשים צעירות נוטות יותר לרווקות מאשר נשים מבוגרות (והדבר מובן מאליו). קשר דומה נמצא בין גיל לאסרטיביות, כלומר נשים צעירות נוטות ליתר אסרטיביות מנשים מבוגרות יותר.

ניתן לראות שגיל ומצב משפחתי מנבאים את סבירות ההטרדה המינית. ככל שאישה צעירה יותר, כך היא נמצאת בסכנה רבה יותר להיות מוטרדת, ורווקות מוטרדות יותר מנשואות. למרות שאסרטיביות אינה מנבאת הטרדה מינית בפני עצמה, במובן זה שהיא קשורה לגיל וגיל קשור להטרדה. ייתכן שקיים כאן קשר בלתי ישיר. לעומת זאת, אף אחד מהמשתנים הללו לא נקשר לסבירות הגשת התלונה.

לוח 3: מתאמי פירסון בין הטרדה מינית למאפייני הנפגעות, וביניהם

	הטרדה מינית	הגשת תלונה	גיל	מצב משפחתי	אסרטיביות
הטרדה מינית		109.-	***16.-	***229.	014.
הגשת תלונה	109.-		080.	151.	020.
גיל	***16.-	080.		***798.	***232.
מצב משפחתי	***229	151.	***798.		***195.
אסרטיביות	014.	020.	***232.	***195.	

p<0.05 **p<0.01, ***p<0.00 *,

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

בשלב האחרון נערך ניתוח רגרסיה מרובה שכלל את כל המאפיינים שנבדקו בנפרד. התוצאות מוצגות בלוח 4 ומעידות על כך שלמעשה רק המצב המשפחתי מנבא את הסיכוי להיפגע מהטרדה מינית מעל ומעבר למשתנים האחרים. כן נערך ניתוח רגרסיה מרובה לבחון אם יש גורמים המנבאים את הסיכוי להגשת תלונה, ולא נמצאו כל הבדלים מובהקים סטטיסטית כפונקציה של גיל, מצב משפחתי ואסרטיביות.

לוח 4: רגרסיה מרובה לחיזוי החשיפה להטרדה מינית וסיכויי הגשת התלונה, כפונקציה של מצב משפחתי, גיל ואסרטיביות

	הטרדה מינית	הגשת תלונה
מצב משפחתי	.296**	.107
גיל	.064	.204-
אסרטיביות	.055	.045

*p<0.05 **p<0.01, ***p<0.00

מחקר 2 - הבדלים מגדריים בתפישת ההטרדה המינית

שיטה

מדגם ומהלך

המדגם כלל 242 משתתפים גילאי 20-55. הגיל הממוצע של המשתתפים היה 28. קצת מעל למחציתם (57%) היו נשים, היתר (43%) גברים. 140 משתתפים היו סטודנטים במכללה האקדמית תל-חי, 102 הנותרים היו תושבים מהקהילה, מאזור הצפון. המשתתפים גויסו מהמכללה האקדמית תל-חי וממקומות עבודה שונים באזור. עוזרות המחקר באו למקומות השונים וגייסו מתנדבים למחקר העוסק בעניינים חברתיים וביחסים בין-אישיים. אלה שהביעו נכונות להשתתף במחקר התבקשו למלא שאלון בדיווח עצמי ולהחזירו עם מילויו. נאמר להם כי השאלות מתייחסות לתפישותיהם האישיות בלבד והובטחה להם אנונימיות מוחלטת. המשתתפים קיבלו הוראות מילוליות לגבי אופן מילוי השאלונים ונאמר להם שהם יכולות להפסיק את השתתפותם במחקר בכל שלב שבו ירצו.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

כלי המחקר

תפישת ההטרדה המינית

תפישת ההטרדה המינית נבדקה באמצעות שאלון בדיווח עצמי שהתבסס על מדדים דומים בהם נעשה שימוש במחקרים מעין אלה (Katz, 1996; Mazar & Percival, 1989), תוך התאמתם להגדרות החוק הישראלי. השאלון כלל רשימה של היגדים שתיארו מצבים ואינטראקציות שונות בין המינים. כמחצית מההיגדים תיארו התנהגויות המהוות על פי חוק הטרדה מינית מצד בעל סמכות כגון פניות, הערות ונגיעות בעלות גוון מיני ללא הסכמת הנמענת , מעשים מגונים וסחיטת טובות הנאה מיניות. חציים השני כלל נסיבות שאינן מהוות הטרדה מינית. כמו כן, שישה היגדים בדקו את תפישת ההטרדה המינית בהקשר למצבים שבהם הכפיפה הנמענת תוארה כ"פלרטטנית" או "חושפנית". הנבדקים התבקשו לדרג על גבי סולם ליקרט מ-1 (כלל לא) עד 5 (במידה רבה מאד) את המידה שבה הם תופשים את ההתנהגויות השונות כמהוות הטרדה מינית.

על מנת לצמצם את היגדי השאלון למספר משתנים בסיסיים, שכל אחד מהם מגלם מבנה אחיד המשותף לכמה היגדים אינדיווידואליים, נערך בשלב הראשון ניתוח גורמים. ניתוח הגורמים שנערך על עשרים ההיגדים שתיארו הטרדה מינית הניב שלושה גורמים שהסבירו 61.3% מהשונות. הגורם הראשון כונה "פניות מיניות מצד בעל מרות ללא הסכמת הנמענת". הוא כלל ארבעה היגדים והסביר 32.6% מהשונות:

- בעל סמכות מעיר הערות מיניות בלתי רצויות ביחס למיניותה של הכפופה לו (0.74)
- בעל סמכות מעיר הערות מיניות בלתי רצויות ביחס לגופה של הכפופה לו (0.71)
- בעל סמכות יוזם יחסים מיניים בלתי רצויים עם הכפופה לו (0.62)
- בעל סמכות מציע הצעות מיניות בלתי רצויות לכפופה לו (0.56)

הגורם השני נקרא "סחיטת טובות הנאה מיניות על ידי בעל מרות". הוא הסביר 14.7% מהשונות וכלל שלושה היגדים:

- בעל סמכות מאיים בהרעת תנאים אם הכפיפה לא תשתף פעולה עם חיזוריו המיניים (0.75)
- בעל סמכות משחד כפיפה בתגמול כלשהו תמורת יחסי מין (0.73)
- בעל סמכות מאיים בהפצת שקרים אם הכפיפה לא תקיים איתו יחסי מין (0.59)

הגורם השלישי, "מעשים מגונים על ידי בעל מרות", כלל שלושה היגדים והסביר 11.8% מהשונות:

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

- נגיעות בעלות גוון מיני בלתי רצויות (0.68)
- התחככות בלתי רצויה בעובדת (0.58)
- בעל סמכות חושף את עצמו בפני כפיפה ללא הסכמתה (0.43)

תוצאות

ההיפותזה הגורסת כי ימצאו הבדלים בין המינים בתפישת ההטרדה המינית נבדקה באמצעות מבחני t ביחס לכל אחת מהקטגוריות שנקבעו בניתוח הגורמים. התוצאות מוצגות בלוח 5.

כפי שניתן לראות, יש הבדל מגדרי מובהק סטטיסטית בתפישת כל סוגי ההטרדה המינית, כך שנשים כקבוצה רואות אותן בחומרה רבה יותר ונוטות להגדירן כהטרדה מינית במידה רבה יותר מגברים.

לוח 5: הבדלים בין המינים בתפישת ההטרדה המינית

	נשים	גברים	t
פניות מיניות מצד בעל מרות ללא הסכמת הנמענת	4.37 (0.58)	4.06 (0.67)	-3.779***
סחיטת טובות הנאה מיניות על ידי בעל מרות	4.74 (0.51)	4.3906 (0.88)	-3.831***
מעשים מגונים ע"י בעל מרות	4.5152 (0.46)	4.2561 (0.59)	-3.693***

*p<0.00 ,***p<0.01 ,**p<0.05

מבחני t נוספים בוצעו כדי להשוות את האופן שבו תופשים שני המינים את התרחשותה של ההטרדה המינית כפונקציה של התנהגות המוטרדת. כפי שניתן לראות בלוח 6, גם ההשערה כי יתגלו הבדלים בין המינים בהקשר זה אוששה: גברים מגלים סלחנות רבה יותר מנשים כלפי ההתנהגות המטרידה במקרים שבהם ניתן לתלות אותה במאפייני המוטרדת. עם זאת, ניתן לראות מהממוצעים ששני המינים מגדירים פניות מיניות בלתי רצויות כפחות מטרידות אם התנהגות האישה נתפשת באופן כלשהו כאחראית להם.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

לוח 6: הבדלים בין המינים בתפישת ההטרדה המינית כפונקציה של התנהלות הכפיפה הנמענת

	נשים	גברים	t
הנמענת לבשה לבוש חשוף	(0.78) 3.67	(0.89)3.23	**4.01
הנמענת שנתה דעתה לגבי קשר אינטימי	(094.)4.13	(1.2)3.70	**3.29

* p<0.05,**p<0.01, ,***p<0.00

דיון

הממצאים מעידים על שיעורים גבוהים של חשיפה להטרדה מינית מצד בעלי מרות במקום העבודה בישראל, המקבילה בשיעוריה לנתונים המוכרים ממחקרים בארצות מערביות אחרות (Fitzgerald & Ormerod, 1993; Gruber, 1997; O'Hare & O'Donohue, 1998;). סוג ההטרדה הרווח ביותר הוא הפניית פניות מיניות בלתי רצויות המתייחסות לחלקים אינטימיים בגופה או מיניותה של הכפיפה הנמענת. ניתן לראות כי רוב הנשים מכל הקטגוריות המשפחתיות נחשפו להערות בלתי רצויות מעין אלה. אחוזים לא מבוטלים מאוכלוסיית הנשים נחשפו גם למגע פיזי בעל צביון מיני בניגוד לרצונן כולל נגיעות בחלקי גוף אינטימיים, חיבוקים וליטופים מיניים וכדומה, כמו גם להצעות חוזרות ליחסים אינטימיים חרף סירובן. אחוז הנשים שחוו סחיטה של טובות הנאה מיניות על ידי איומים בנזק או בשוחד קטן אמנם הרבה יותר, אך גם הוא חלק ממציאות חייהן של לא מעט נשים.

נשאלת השאלה כיצד ניתן להסביר שיעורים גבוהים אלה, הנצפים למרות קיומן של חקיקה מתקדמת ועלייה לכאורה במודעות הציבורית לחומרתה של הבעיה. כיצד, למרות כל זאת, נראה כי תופעת ההטרדה המינית במקום העבודה מתקיימת כמעט באין מפריע? ייתכן שניתן לאתר תשובה חלקית לכך בממצאי המחקר השני המוצג במאמר, המעידים על פער תפיסתי נרחב בין המינים ביחס למהות ההטרדה המינית. היחס הסלחני מצד חלק לא מבוטל מהגברים כלפי התנהגויות רבות הנחשבות על פי חוק להטרדה מינית, הוא אולי הבסיס להתמשכותן. מן הסתם, כל זמן שאין הבנה של הפסול בהתנהגויות אלה, גובר הסיכוי לבצען. טענות דומות נטענו במחקרים אחרים שחקרו סוגיה זו (O'Hare, & O'Donohue, 1998; Tinsley & Stockdale, 1993).

אך זהו הסבר חלקי בלבד. ריבוי מקרי ההטרדה המינית נשען כפי הנראה גם על הסלחנות החברתית שהתקיימה באופן היסטורי, וממשיכה להתקיים גם היום, כלפי התייחסות מינית בלתי מרוסנת מצד בעלי סמכות לכפופות להם, שנתפשה כפריבילגיה נלוות למעמד ושררה

This content downloaded from 132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

(קמיר, Pryor et. al, 1995; 2002). עמדות חברתיות אלה מביעות למעשה קבלה של מעמד הנשים כאובייקטים מיניים לשימושו של בעל סמכות, ובכך מאפשרות במידה רבה את המשך התופעה. ניתן גם לראות במגמה זו שיקוף של פערי הכוחות בין המינים הרווחים בחברה, וניסיון לשכפלם במקום העבודה. הפניית פניות מיניות לאישה באשר היא, קל וחומר לכפיפה, תוך התעלמות מוחלטת מרצונה, משמשת כך כאמצעי להנצחת פערי הכוחות והשליטה בין נושא הדרגה הרמה לכפופות לו, ובעצם, בין גברים לנשים. ניתן לומר שהיותה של ההטרדה המינית חלק אינטגראלי ממערך הכוחות המגדרי-חברתי הוא זה שמפריד אותה למעשה מסוגים אחרים של יחסי אנוש בלתי ראויים, הרווחים אף הם בחברה הישראלית, כבחברות האחרות. מחקרים לא מעטים אכן מתעדים מגמה זו, ומצביעים על ערבוב מכוון בין מין לשליטה חברתית בקרב מטרידים (Pryor et. al., 1993; Russell, 2004).

ומה באשר לסיכויי החשיפה להטרדה מינית? הפילוחים השונים של הנתונים העלו כי יש דרגות סיכון שונות לחשיפה להטרדה מינית על פי גיל ומצב משפחתי. ככל שאישה צעירה יותר, כך עולה הסבירות שהיא תחווה הטרדה, ורווקות מוטרדות יותר מנשואות. חידוד התוצאות באמצעות ניתוח רגרסיה מרובה הראה *שמצבה המשפחתי של הנמענת הוא למעשה המנבא העיקרי* של הסיכון להיפגע מהטרדה מינית במקום העבודה, מעל ומעבר למשתנים האחרים. מה שנראה כהשפעת הגיל מתברר כנראה כפונקציה של מצב משפחתי. כלומר, מאחר שיש קשר מובהק בין גיל לבין מצב משפחתי, כך שנשים צעירות נוטות לרווקות יותר מנשים מבוגרות, ומאחר שרווקות היא המנבא החזק ביותר של החשיפה להטרדה, הרי שממצא הגיל הוא כנראה תוצר נלווה לקשר זה.

נדמה כי לא קשה להסביר מדוע נשים רווקות, כמו גם גרושות, מוטרדות יותר מנשים נשואות, ללא כל קשר לגיל או לכל מאפיין אחר. ברמה הערכית ניתן להניח כי בהתחשב בכך שהטרדה מינית נסמכת במידה רבה על התייחסות לכפיפה כאל חפץ מיני לשימושו של המעסיק, הרי ש"השתייכותה" של אישה לגבר אחר כמו מוציאה אותה מקטגוריית הנשים ה"זמינות" ליחס שכזה. מעמדה כחפץ מיני לשימוש כללי מוגבל אם כך כאשר היא אשת איש ולכן קטנים סיכוייה להיות מוטרדת. הסבר זה נמצא בהלימה עם תפישת ההטרדה המינית כנגזרת של הסדר החברתי הקיים, על ההיררכיה המגדרית ותפקידי המגדר הגלומים בו, הנותן לה פתח ומשמר את עצם קיומה (מקינון, 2005). ברמה המעשית, אישה רווקה היא יעד נוח הרבה יותר להטרדה מינית מהנשואה, בגלל תלותה המרבית במקום עבודתה. כמפרנסת יחידה החסרה מקורות פרנסה אחרים יקשה עליה יותר מחברתה הנשואה לעזוב את מקום עבודתה, כמו גם להסתכן בהגשת תלונה העלולה לסכן את מקור פרנסתה. בידיעה

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

כי הוא מחוסן יחסית מפני תגובות קשות להתנהגותו המטרידה, מרשה לעצמו, כפי הנראה, בעל המרות להתייחס לעובדת הרווקה באופן מיני בחופשיות רבה יותר.

מעניין לא פחות הוא הממצא השולל כל קשר בין מידת האסרטיביות של העובדת לבין סיכוייה לחוות הטרדה מינית. ממצא זה מפריך את המיתוסים המפנים אצבע מאשימה כלפי המוטרדת, כאילו היא זו שהביאה את ההטרדה על עצמה או לפחות נכשלה בסיכולה בשל חולשתה. מתברר כי גם נשים המתנהלות באופן אסרטיבי ביותר בהקשרים אחרים של חייהן עלולות לחוות הטרדה מינית באותה הסבירות שבה חוות אותה נשים המתקשות יותר לעמוד על שלהן. ממצא זה, הנראה לכאורה תמוה, אינו מפתיע למעשה כלל כשלוקחים בחשבון את מהות ההטרדה המינית בידי מעסיק, שהיא ניצול לרעה של יכולתו לשלוט בחייהן התעסוקתיים של הכפופות לו. שליטה זו היא בדיוק הגורם המצמצם את אפשרויות התגובה של המוטרדות, אסרטיביות ככל שיהיו. מאחר שאף אחת מהן איננה מחוסנת מפני התנכלות מעין זו, הרי שמידת האסרטיביות שלהן איננה רלבנטית כלל לנסיבות.

זאת ועוד, בהתחשב בכך שההטרדה המינית נועדה במידה רבה להעצים את מעמדו של בעל הסמכות באמצעות הקטנת המוטרדת וביזויה (Berdahl, 2007; Tinsley & Stockdale, 1993) היעדר הקשר בין אסרטיביות לפגיעה נהיה מובן עוד יותר. למעשה, ניתן לשער שבחלק מהמקרים דווקא הרצון לשבור את רוחה של עובדת חזקה שאיננה מתכופפת בקלות הוא המניע להטרדה, כך שלא ייפלא שנשים אסרטיביות מוטרדות לא פחות מנשים אחרות. עם זאת, מאחר שהמחקר הנוכחי לא בחן ישירות את ההנחות הללו בדבר הממד הכוחני של ההטרדה המינית, מן הראוי שמחקר עתידי יעמיק בבחינת אלמנטים אלה של התופעה. היעדר הקשר, שתועד אף הוא כאן, בין אסרטיביות לסיכויי הגשת תלונה או תגובה מכל סוג שהוא, מחזק עוד יותר את הטענה כי חווית ההטרדה המינית מנשלת מכוח גם את הנשים המסוגלות בדרך כלל להגן על עמדתן, ומשאירה אותן כשידיהן כבולות למדי. ממצא זה עולה בקנה אחד עם ממצאים דומים אחרים, שהראו כי הטרדה מינית איננה קשורה גם לרמת הביטחון העצמי של נמענת ההטרדה (מור, 2009), ובכך מחזק את המסקנה כי ההטרדה המינית נובעת מהמטריד ולא מהמוטרדת.

לאור כל הנאמר לעיל, לא ייפלא כי אחוז כה מזערי מנפגעות ההטרדה המינית מגישות תלונה על ההטרדה, ללא כל קשר למידת האסרטיביות שלהן. בדומה לממצאים נוספים מעין אלה (Balogh et al, 2003), כמעט כל המוטרדות במדגם הנוכחי בחרו שלא לנקוט בצעדים משפטיים כלשהם. ושוב עולה השאלה כיצד זה, למעלה מעשור לאחר חקיקת החוק שנועד להגן עליהן מפני החוויה הקשה של הטרדה, רוב המוטרדות אינן עושות בו שימוש. נראה כי

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

בהיותן המוחלשות במערכת, נשים אלה חוות חוסר אמון בנכונותה או יכולתה של המערכת להגן עליהן מפני המשך ההטרדה או התנכלות, ועל כן ממשיכות לשמור על קשר השתיקה. למרות שיש עדיין לברר באופן מעמיק מול המוטרדות מה הם בדיוק הגורמים המונעים מהן להתלונן, לעת עתה חשוב שארגונים ומקומות עבודה ייקחו לתשומת לבם את הנתון הקשה הזה, המראה כי המנגנונים השונים שהוקמו לטיפול בבעיית ההטרדה המינית כשלו בשכנוע נשים שיש כתובת לתלונותיהן. יתרה מזאת, מן הראוי שיינקטו צעדים מעשיים לתיקון כשל זה. מהבחינה הערכית יש לעשות זאת על מנת להבטיח את שלומן וביטחונן של נשים במקום העבודה, וברמה המעשית זה הכרחי כדי לעמוד בדרישות החוק המחזיק מקומות עבודה כאחראיים לטיפול הולם באירועי הטרדה מינית שהתרחשו בארגוניהם.

יש לציין כי למרות שנשים אינן מעיזות על פי רוב להעביר את מקרי הטרדתן לטיפול מערכתי, אין זה אומר שהן מבליגות על ההטרדה ועוברות עליה לסדר היום. למעשה, הממצאים מראים כי בדומה לדיווחי מוטרדות במחקרים אחרים (Knapp, Faley, Ekeberg, & Dubois, 1997; Wasti & Cortina, 2002), גם במדגם הנוכחי אחוז לא מבוטל מהמוטרדות נוקט בשלל אסטרטגיות כדי לנסות לשים סוף להטרדתן. עם זאת, ניתן לראות כי סגנון התגובה השכיח ביותר הוא על פי רוב תגובה סמויה או מרומזת, כשרוב הנשים מכל הקטגוריות המשפחתיות נמנעות מתגובה ישירה להטרדה. התגובה הנפוצה ביותר היא התחמקות ממגע עם המטריד או בקשה מרומזת ממנו לחדול ממעשיו. דפוס זה מעיד שוב על הקושי הגדול של נפגעות הטרדה מינית במקום העבודה לנקוט בצעדים אפקטיביים מול המטריד המחזיק בידיו את גורלן.

מעניין לראות שביחס הפוך לסיכויי ההיפגעות מהטרדה מינית - גיל צעיר ורווקות מעלים את סבירות ההתנגדות הגלויה להטרדה, כולל הגשת תלונה. ייתכן שנשים שנולדו לעולם שיש בו כבר רמה מסוימת של שוויון מגדרי, בטוחות יותר בזכותן ליהנות ממקום עבודה משוחרר מהטרדה מינית, ומוכנות פחות להסכין עם התופעה. אך בה במידה, ייתכן שזה הוא תוצר לוואי של העובדה, שתועדה כאן, שנשים אלה נוטות להיות מוטרדות בשיעורים גבוהים בהרבה בהשוואה לנשים אחרות, ולכן פיתחו יכולות תגובה שאין לאחרות.

אשכול הממצאים האחרון, השופך אור נוסף וחשוב על תופעת ההטרדה המינית, מתייחס להבדלים בין המינים בתפישת ההטרדה המינית. מהממצאים עולה כי בדומה למחקרים מקבילים במקומות שונים בעולם (Baird, Bensko, Bell & Woody,1995; Foulis & McCabe, 1997; Gutek, O'Connor, Melancon, Stockdale, Geer, & Done, 1999; Katz, 1996; Mazar & Percival, 1989; McCabe & Hardman, 2005; Reilly, Lott & Gallogly, 1986; Russell, 2004; Wiener, Hurt, Russell, Mennen & Gasper,1997).

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

גם במקומותינו קיים פער תפיסתי מגדרי נרחב, כשנשים מגדירות כהטרדה מינית התנהגויות רבות יותר מגברים, מגלות הרבה פחות סלחנות מגברים כלפי התופעה ומוצאות הרבה פחות קשר בין התנהגות הנמענת לעצם הטרדתה מאשר הגברים. המחקר הנוכחי משחזר גם את התרחבות הפער המגדרי ככל שההתנהגות המטרידה בוטה פחות, והצטמצמותו ביחס לסחיטת טובות הנאה מיניות מכל סוג שהוא.

אפשר לשאוב עידוד מכך ששני המינים רואים בחומרה רבה ומקבילה למדי את הסוג הבוטה יותר של ההטרדה המינית, ולראות בכך הישג לא מבוטל של העלאת המודעות הציבורית לעניין. עם זאת - יש צורך להסביר מדוע בכל זאת מתגלה פער משמעותי בין המינים בהגדרת ההתנהגויות המטרידות האחרות. מהספרות עולה כי סלחנות כלפי הטרדה מינית מהסוג הפחות בוטה נסמכת לעיתים קרובות על ראייתה כהתנהגות נורמטיבית ביחסים שבינו לבינה, במקום העבודה כמו מחוץ לו Pryor, Giedd, &Williams (1995). לפי תפיסה זו נשים צריכות לצפות ליחס מיני מצד הגברים שתחתם ו/או איתם הן עובדות כדבר מובן מאליו ולא לעשות מזה עניין. עוד נמצא שלגיטימציה מנרמלת מעין זו להתנהגויות מטרידות נקשרת לעלייה בסבירות להתרחשותן ולהיפך.

הסבר נוסף מגיע ממחקרים המראים כי גברים כקבוצה נוטים לחוות באופן חיובי יותר, מחמיא אפילו, התנהגויות מיניות מסוימות שנחוות על ידי נשים כמאיימות ומטרידות (Gutek, 1985). מתוך התבוננות זו , ייתכן כי הם מתקשים להבין שאותן התנהגויות יכולות להיחוות על ידי נשים כהטרדה. עם זאת יש לזכור שגברים אינם נחשפים לחוויית ההחפצה המינית המתמשכת שלה נחשפות הנשים, ומכאן ייתכנו פירושיהם החיוביים לפניות מיניות כאלה או אחרות שאינן מקובלות על נשים. יתרה על כן, בהתחשב בכך שהטרדה מינית מתייחסת בהגדרה ליחס מיני בלתי רצוי, הרי שכל התנהגות שבמצבה הרצוי מהווה מחמאה תהפוך גם עבור גברים להטרדה כשהיא איננה בהסכמה.

העובדה שנשים מהוות את חלק הארי של נפגעי ההטרדה המינית עשויה אף היא להסביר את הפער המגדרי. מתוך שהן חשופות יותר ליחס מטריד, יכול להיות שהן מגלות הזדהות רבה יותר עם הנפגעות ומגדירות על כן התנהגויות רבות יותר כמטרידות, בעוד שגברים שאינם סובלים באותה תדירות מהטרדה מינית אינם מזדהים עם הקרבן באותה המידה ולכן סלחנים יותר כלפי התנהגויות העלולות להחוות כהטרדה. הספרות מאששת גם השערה זו (Gutek, et al.,1999; Katz, 1996). יהיה מעניין לבדוק במחקר עתידי מה קורה למגמות אלה בהקשר להטרדה מינית של גברים, גם אם זו מתרחשת בשיעורים נמוכים בהרבה.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

בנוסף להסברת הפערים המגדריים יש גם לתהות על השלכותיהם. כאמור, הפער המגדרי בתפישת ההטרדה המינית תורם אולי לריבוי שיעוריה, במובן זה שאי-הפנמת מהותה על ידי גברים רבים מאפשר ביתר קלות את המשכה. במידה שבה גברים לא מעטים אינם מבינים לעומק מה נחווה על ידי נשים כהטרדה מינית, כך עולה הסבירות שהם ימעדו בהתנהגותם כלפיהן. נדמה, על כן, שממצאי המחקר מחזקים את קריאת החוק לדיאלוג בין המינים לשם הבהרת מהות ההטרדה המינית וההתנהגויות המכוננות אותה, ומצטרפים לכתבים אחרים המקדמים את אותה מטרה. כך, לדוגמה, בספר בעל השם ההולם "זה מטריד אותי" (קמיר, 2009), מבקשת המחברת לקדם שיח זה באמצעות תרגום החוק היבש לשפה נגישה לכל, תוך הדגמת ההתנהגויות האסורות על פי החוק, לצד אלה שעליהן לא חל איסור חוקי. קריאה בספר זה מאפשרת הבנה מעמיקה ומהותית של תופעת ההטרדה המינית לסוגיה, העשויה לצמצם את אי ההבנות והבלבול, ובהתאם, גם את שיעורי התופעה.

מחברות רבות נוספות מדברות על הצורך בהקטנת שכיחות ההטרדה המינית על ידי העלאת המודעות למהותה. יש הקוראות, לדוגמה, לבעלי הסמכות לנקוט צעדים אקטיביים כדי לוודא שהתנהגותם איננה חוצה את הקווים. הווארד-גורדון (Howard-Gordon, 2007), למשל, יוצאת מנקודת הנחה שרוב המטרידים יימנעו מהטרדה מינית אם רק יבינו היכן הם שוגים. לכן היא ממליצה שבמקום שהמטרידים הפוטנציאליים ישכנעו את עצמם שפניותיהם המיניות רצויות על ידי הנמענות, כפי שקורה לעיתים קרובות, עליהם לחפש באופן אקטיבי סימנים **לחוסר עניין** מצד הנמענות לפניותיהם המיניות. במילים אחרות, מאחר שסימני חוסר ההסכמה הם בדיוק אלה שהמטרידים נכשלים בזיהוים, באחריותם לחפשם באופן מודע ויזום כדי שיוכלו לשלול מעל לכל ספק את קיומם. באופן הזה יוכלו לזהות במהרה מתי התנהגותם חורגת מהרצוי ולהימנע מממנה.

כמובן שהגישות הרואות בהטרדה מינית במקום העבודה בעיקר התנהלות כוחנית שנועדה להשליט מרות (Cleveland & Kerst, 1993) עשויות שלא להסכים עם גישה זו ולראותה כבלתי רלבנטית לבעיה, אך ייתכן שגם אם היא תפתור רק חלק ממקרי ההטרדה - ערכה בצידה. באופן דומה, אך בדגש שונה, גורסת גישת ה"יש ספק-אין ספק" כי במקום שבו יש ספק לגבי התנהגות היכולה להתפרש כהטרדה מינית, אל לבעל הסמכות לבצעה מלכתחילה (Dougherty, 1999). לפי גישה זו יש לנקוט משנה זהירות בכל אמירה או התנהגות העלולות להגיע לכדי הטרדה מינית, כדי לצמצם את הסיכוי לכך.

נראה כי לממצאים אלה יש גם השלכות משפטיות. הימצאותו של הבדל מגדרי משמעותי ועקבי בתפישת ההטרדה המינית מחייב בחינה מדוקדקת של כל הסתמכות משפטית על

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

קריטריון "האדם הסביר" בהכרעת הדין במקרי הטרדות מיניות. אמנם, בניגוד למצב הרווח במערכות משפטיות אחרות, שם מדד האדם הסביר מרכזי ביותר (Baird, Bensko, Bell & Woody, 1995; De Judicibus & McCabe, 2001; Rotundo, Nguyen & Sackett, 2001; Wiener, Hurt, Russell, Mennen & Gasper, 1997), החוק הישראלי מקטין את הצורך בקריטריון זה בזכות פירוט ההתנהגויות האסורות (קמיר, 2009). עם זה, הוא בכל זאת נותן לו מקום בהקשר לתפישת המטריד את התנהגות הנמענת, בקבעו שהתנהגות תיחשב להטרדה רק אם המטריד יכול היה להבין בסבירות גבוהה שהנמענת אינה מעוניינת בפניותיו. כפי שעולה מהמחקר הנוכחי, הבעייתיות נובעת מכך שייתכן כי ה"גבר הסביר" אינו מזהה נכונה מצבים של אי-הסכמה לפניות מיניות. ממצאיו מראים כי בשונה מהנשים - חלק גדול מהגברים סבורים שהתנהגויות מסוימות של הנמענות, כגון פלרטטנות או הופעה חשופה, כמו מבטלות את אי-הסכמתן לפניות מיניות. וכך מתעוררת השאלה מי הוא האדם הסביר שעל פיו יוחלט אם הובהרה אי-ההסכמה: "הגבר הסביר" או "האישה הסבירה"? בקבעו כי הבנת המטריד את הסיטואציה היא הקובעת אם הייתה הטרדה מינית או לאו, ובהתחשב בכך שחלק גדול מהמטרידים הם גברים שבסבירות גבוהה אינם מבינים נכונה את תגובות הנמענת, הרי שהחוק הישראלי מפקיד לרוב את ההכרעה בידי "הגבר הסביר", באצטלה של סבירות ניטרלית מגדרית כביכול. בכך מאפשר החוק, למעשה, להתעלם מהחוויה של ה"אישה הסבירה", שמבחינתה הגורם המכריע לקביעת קיומה של הטרדה מינית הוא היותה של הפנייה בלתי רצויה לנמענת, ולא התנהגותה של זו.

טיעון זה נמצא בהלימה עם עמדתן של משפטניות וחוקרות רבות המצביעות על החשיבות שבהסתמכות המשפטית על נקודת מבטה של ה"אישה הסבירה" שעשויה להוביל להחלטות משפטיות שונות בתכלית לגבי קיומה או העדרה של הסכמה מאלו שיושגו אלמלא כן (Scheppele, 1991). כעדות לכך, מתעדים מחקרים מסוימים הבדלים בפסיקות דין כפונקציה של זווית הראייה המאומצת, כך שהסתמכות רבה יותר על תפיסת האישה הסבירה נקשרת להחמרה רבה יותר עם המטרידים מאשר התבססות על תפישת הגבר הסביר (Browne, 2006; Gutek et al., 1999). מעבר לכך, עשוי הדבר גם להביר למטרידים פוטנציאליים שנקודת המבט של האישה בנוגע להסכמה עלולה להיות שונה באופן משמעותי משלהם, ושטוב יעשו אם יתחשבו בכך. יצוין שמנגד יש גם כאלה המצביעים על בעייתיות בשימוש במושג זה, אשר בהציבו סטנדרט אחיד לכלל אוכלוסיית הנשים עלול לחטוא לחוויותיהן המגוונות של נשים שונות (Gutek et al, 1999). טיעון מנוגד נוסף מתייחס לחשיבות ההסתמכות על הפרספציה של מבצע המעשה בקביעת התרחשותה של עבירה כלשהי, כולל ההטרדה המינית (Hubin & Haely, 1999). עם זאת, גם בהתחשב בטיעונים אלה, נראה כי

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

מפאת סכנת ההטיה המגדרית מן הראוי שהבדלים מגדריים בתפישת ההטרדה המינית בכל זאת יילקחו בחשבון כל אימת שעולה הצורך לבצע הערכת סבירות, תוך נתינת הסבר מנומק לגופו בכל מקרה לגבי הסיבות שבגללן הועדפה תפישת אחד המינים על פני רעותה.

לסיום, בדומה למחקרים אחרים, גם למחקר זה יש מגבלות מסוימות שמן הראוי להתייחס אליהן במחקרים עתידיים. בהחלט יש מקום לחזור על מחקרים אלה עם מדגמים יותר גדולים ומגוונים, כמו גם עם יותר משתנים מתווכים, כדי לשפוך אור נוסף על מורכבות התופעה. אך עם זאת, נראה שהממצאים שתועדו כאן מעידים באופן מובהק על צורך דחוף בשינוי נורמטיבי וחינוכי עמוק, כדי למגר את התופעה. יש לקוות כי תוצאות מחקר זה יקדמו במשהו את השינוי המיוחל הזה.

תודות לעוזרות המחקר יערה נבון, לילך בן צבי, סיגל טרבס, רגינה עזר, הילה אבידרור, חנאן חדאד, חנה ויצמן ושירן שוקרן, שסייעו רבות בביצועו.

מקורות

גלזרמן, מ', ממן, מ. ורבינרסון, ד' (2008). הטרדה מינית במערכת הרפואית. *הרפואה*, 147, 706-702.

מור, א' (2009). הערכה ראשונית של ממדי ומאפייני החשיפה לאלימות מינית בקרב נשים בישראל. *סוגיות חברתיות בישראל*, 7, 65-46.

מקינון, ק' (2005). *פמיניזם משפטי בתיאוריה ובפרקטיקה*. תל אביב: רסלינג.

קמיר, א' (2002). *פמיניזם, זכויות ומשפט*. תל אביב: משרד הביטחון, הוצאה לאור.

קמיר, א' (2009). *זה מטריד אותי, לחיות עם החוק למניעת הטרדה מינית*. תל אביב: הקיבוץ המאוחד והוצאת כרמל.

Avina, C. & O'Donohue, W. (2002). Sexual Harassment and PTSD: Is Sexual Harassment Diagnosable Trauma? *Journal of Traumatic Stress*, 15, 69-75.

Baird, C. L., Bensko, N. L., Bell, W. V., & Woody, W.D. (1995). Gender influence on perceptions of hostile environment sexual harassment. *Psychological Reports*, 77, 79-82.

Balogh, D. W., Kite, M. E. Pickel, K. L. Canel, D. & Schroder, J. (2003). The effects of delayed report and motive for reporting on perceptions of sexual

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

harassment. *Sex Roles*, 48, 337-348.

Barak, A. (1997). Cross-cultural perspectives on sexual harassment. In W. O'Donohue (Ed.) *Sexual Harassment: Theory, Research, and Treatment.* Reno: University of Nevada.

Baugh, S. G. (1997). On the persistence of sexual harassment in the workplace. *Journal of Business Ethics,* 16, 899-908.

Berdahl, J. L. (2007). Harassment based on sex: Protecting social status in the context of gender hierarchy. *Academy of Management Review*, 32, 641-658.

Browne, K. R. (2006). Sex, power, and dominance: The evolutionary psychology of sexual harassment. *Managerial and Decision Economics*, 27, 145-158.

Chaivavei, S. & Morash, M. (2009). Reasons for policewomen's assertive and passive reactions to sexual harassment. *Police Quarterly,* 12, 63-85.

Cleveland, J. N. & Kerst, M. E. (1993). Sexual harassment and perception of power: An under-articulated relationship. *Journal of Vocational Behavior,* 42, 49-67.

Dansky & Kilpatrick (1997). Effects of sexual harassment. In W. O'Donohue (Ed.) *Sexual Harassment: Theory, Research and Treatment*. Boston: Allyn and Bacon, pp. 152-174.

De Judicibus, M. & McCabe, M. P. (2001). Blaming the target of sexual harassment: Impact of gender role, sexist attitudes, and work role. *Sex Roles*, 44, 401-417.

Dougherty, D. S. (1999). Dialogue through standpoint: Understanding women's and men's standpoints of sexual harassment. *Management Communucation Quarterly,* 12, 436-468.

Fitzgerald, L. F. Shullman, S., Bailey, N., Richards, M., Swecker, J., Gold, A., Ormerod, A. J., & Weitzman, L. (1988). The incidence and dimensions of sexual harassment in academia and the workplace. *Journal of Vocational Behavior*, 32, 152- 175.

Fitzgerald, L. (1993). Sexual harassment: Violence against women in the workplace. *American Psychologist*, 48, 1070-1076.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

Fitzgerald, F. L. & Ormerod A. J. (1993). Breaking silence: The Sexual Harassment of Women in Academia & in the Workplace, in *Psychology of Women: A Handbook of Issues and Theories*. Florence, L., & Paludi, M. A. (ed.), Greenwood Press.

Fitzgerald, L. F., Gelfand, M. J., & Drasgow, F. (1995). Measuring sexual harassment: Theoretical and psychometric advances. *Basic and Applied Social Psychology*, 17, 425-445.

Foulis, D. & McCabe, M. P. (1997). Sexual harassment: Factors affecting attitudes and perceptions. *Sex Roles*, 37, 773-798.

Gruber, J. E. (1990). Methodological problems and policy implications in sexual harassment research. *Population Research and Policy Review*, 9, 235-254.

Gruber, J. E. (1997). An epidemiology of sexual harassment: Evidence from North American and Europe. In O'Donohue, W. (ed.), *Sexual Harassment: Theory, Research and Treatment*. Boston: Allyn and Bacon, pp. 84-98.

Gutek, B. A. (1985). *Sex and the Workplace: The Impact of Sexual Behavior and Harassment on Women, Men, and Organizations*. San Francisco: Jossey-Bass.

Gutek B. A., O'Connor M. A., Melancon R, Stockdale M. S., Geer T.M., & Done R.S. (1999). The utility of the reasonable woman legal standard in hostile environment sexual harassment cases: a multimethod, multi-study examination. *Psychology, Public Policy, and Law* 5: 596-629

Howard Gordon, L. (2007). *The Sexual Harassment Handbook*. New York: Career Press.

Hubin, D. C. & Haely, K. (1999). Rape and the Reasonable Man. *Law and Philosophy*, 18, 113-139.

Katz, R. C. (1996). Effects of Gender and situation on the perception of sexual harassment. *Sex Roles*, 34, 35-42.

Knapp, D. E., Faley, R. H., Ekeberg, S. E., & Dubois, C. L. Z. (1997). Determinants of target responses to sexual harassment: A conceptual framework. *Academy of Management Review*, 22, 687-729.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

Lonsway, K. A., Cortina, L. M. & Magley, V. K. (2008). Sexual Harassment Mythology: Definition, conceptualization, and measurement. *Sex Roles*, 58, 599-615.

Mazar, D. B. & Percival, E. F. (1989). Ideology or experience: The relationships among perceptions, attitudes, and experiences of sexual harassment in university students. *Sex Roles*, 20, 135-147.

McCabe, M. P. & Hardman, L. (2005). Attitudes and perceptions of workers to sexual harassment. *The Journal of Social Psychology,* 2005, 145, 719-740.

Moor, A. (In press). She dresses to attract, he perceives seduction: A gender gap in attribution of intent to women's revealing style of dress and its relation to blaming the victims of sexual violence. *Journal of International Women Studies*, 12,

Morokoff, P. J., Quina, K., Harlow, L.L., Whitmire, L. Grimley, D. M., Gibson, P. R., & Burkholder, G. J. (1997). Sexual assertiveness scale for women: Development and validation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 790-804.

O'Hare, E. A. & O'Donohue, W. (1998). Sexual harassment: Identifying risk factors. *Archives of Sexual Behavior,* 27, 561-580.

O'Connor, M., Gutek, B. A., Stockdale, M., Geer, T. M., & Melancon, R. (2004). Explaining sexual harassment judgments: Looking beyond gender of the rater. *Law and Human Behavior*, 28, 69-95.

Paludi, M. (2004). Sexual harassment of college students. *Lectures on the psychology of women* (pp. 307-320).

Pryor, J., Giedd, J., &Williams, K. (1995).A social psychological model for predicting sexual harassment. *Journal of Social Issues*, 51, 69-84.

Rotundo, , M., Nguyen, D. H., & Sackett, P. R. (2001). A Meta-Analytic Review of Gender Differences in Perceptions of Sexual Harassment. *Journal of Applied Psychology*, 86, 914-922.

Reilly, M. E., Lott, B., & Gallogly, S. M. (1986). Sexual harassment of university students. *Sex Roles*, 15, 333-358.

Russell, B. L. (2004). Tolerance of sexual harassment: An examination of

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms

gender differences, ambivalent sexism, social dominance, and gender roles. *Sex Roles*, 50, 565-573.

Scheppele, K. L. (1991). The Reasonable Woman. *The Responsive Community, Rights, and Responsibilities*, 1.

Tabak, N. (2005). Sexual harassment - Abuse or flirtation? *Medicine & Law,* 24, 479-489.

Tinsley, H. E. & Stockdale, M. S. (1993). Sexual harassment in the workplace. *Journal of Vocational Behavior,* 42, 1-4.

Wiener, R. L., Hurt, L., Russell, B., Mennen, K., & Gasper, C. (1997). Perceptions of sexual harassment: The effects of gender, legal standard, and ambivalent sexism. *Law and Human Behavior,* 21, 71-93.

Wasti, S. A., & Cortina, L. M. (2002). Coping in context: Sociocultural determinants of response to sexual harassment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 394-405.

Wright, C. V. & Fitzgerald, L. F. (2007). Angry and afraid: Women's appraisal of sexual harassment during litigation. *Psychology of Women Quarterly,* 31, 73-84.

This content downloaded from
132.72.138.1 on Thu, 09 Dec 2021 09:34:16 UTC
All use subject to https://about.jstor.org/terms